

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului depus de Serviciul Fiscal de Stat,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Moruz împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la anularea hotărârii seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021, deciziei nr.113 din 08 aprilie 2021 și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 3ra-850/23

NR. PIGD 2-21072772-01-3ra-11082023)

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023.

Neelucidarea tuturor circumstanțelor cauzei.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. T. Avasiloiie,
Curtea de Apel Chișinău, jud. E. Palanciuc, I. Dutca, V. Negru,

21 noiembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Ion Malanciuc,

Oxana Parfeni, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 mai 2021, prin intermediul poștei terestre (Vol.I, f.d.16), Vadim Moruz a depus cerere de chemare în judecată în contencios administrativ împotriva Serviciului Fiscal de Stat, solicitând anularea hotărârii seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021 și deciziei nr.113 din 08 aprilie 2021. Ulterior a solicitat și compensarea cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică în mărime de 5 000 de lei.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la 16 aprilie 2021, a recepționat prin intermediul oficiului poștal, decizia nr. 113 din 08 aprilie 2021 prin care s-a respins contestația împotriva hotărârii seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021 cu privire la executarea silită a obligațiilor fiscale a contribuabilului în sumă de 2 860 lei, cu menținerea hotărârii.

3. Totodată, a menționat dezacordul cu decizia emisă, deoarece este neîntemeiată, ilegală și pasibilă de a fi anulată. În partea motivată a acesteia, s-a indicat că în urma examinării de către Direcția Generală Administrare Fiscală Arierate (DGAF) a restanțelor admise de Vadim Moruz față de Bugetul Public Național, care la situația din 16 februarie 2021 constituia 2 860 de lei, s-a emis hotărârea seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021, prin care în temeiul art. 193-201 din Codul Fiscal, s-a hotărât executarea silită a obligației fiscale restante. Ulterior cu referire la un șir de norme ale Codului Fiscal, emitentul a decis respingerea contestației, cu menținerea hotărârii contestate, fără a face trimitere la circumstanțele de fapt care au dus la emiterea actelor contestate.

4. Reclamantul a precizat că după recepționarea citației expediate de Serviciul Fiscal de Stat, prin care era invitat pentru data de 08 aprilie 2021 la sediu, a contactat telefonic reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Marcel Ursu și i-a comunicat că nu are posibilitatea să se deplaseze la Chișinău la data indicată. Totodată, a solicitat să i se explice din ce rezultă obligația față de Bugetul Public Național și i-a comunicat că aceasta vizează impozitul pentru bunurile imobile amplasate în mun. Bălți, str. xxxxx, nr. xxxxx, pentru anul 2020. În acest sens i-a explicat că suma impozitului nu a fost achitată, din motiv ca a pierdut avizul de plată, iar la adresarea sa către Primăria mun. Bălți cu solicitarea eliberării unui aviz, i s-a comunicat că nu lucrează sistemul operațional. La fel, a informat reprezentantul Serviciului

Fiscal de Stat că suma calculată pentru impozitul pe bunurile imobile este una mult prea exagerată, deoarece în anul 2019 a achitat impozitul pe bunurile imobile în mărime de 228 de lei, pentru aceleași bunuri imobile, iar pentru anul 2020 suma impozitului nu putea fi în sumă de 2 860 de lei, or, din anul 2019 până în anul 2020 bunurile imobile nu au avut modificări. Astfel, în adresa Serviciului Fiscal de Stat, prin intermediul poștei electronice, a fost expediat copia avizului de plată a impozitului pe bunurile imobile pentru anul 2019. Respectiv suma de 2 860 de lei înaintată spre plată cu titlu de impozit pe bunurile imobile pentru anul 2020, este una eronată și ilegală, fără a fi verificată și calculată conform legislației în vigoare de către Serviciul Fiscal de Stat.

5. Reclamantul a afirmat că nu s-a eschivat de la plata impozitului pentru bunurile imobile pentru anul 2020, însă nu este de acord cu suma de 2 860 de lei calculată în mod eronat și absolut ilegal, întrucât nu era posibil ca din anul 2019 până în anul 2020 să crească valoarea impozitului pentru aceleași bunuri imobile de la 228 de lei la 2 860 de lei. Evident a fost comisă o eroare la momentul calculării sumei înaintate spre plată, despre care emitentul nu a indicat în decizia contestată.

6. Conform Hotărârii Guvernului nr. 998 din 20 august 2003, anexa nr. 2, pct. 1, SCITL ține evidența impozitelor și taxelor locale pentru fiecare contribuabil în parte în Sistemul informațional automatizat „Stingerea obligațiilor fiscale prin intermediul Serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale” (în continuare - SIA SCITL)”. Evidența calcului impozitului pe bunurile imobile se efectuează de către Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale. În adresa Serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul Primăriei mun. Bălți a expediat o interpelare pentru prezentarea calcului pentru impozitul pe bunurile imobile enunțate pentru anul 2020, însă nu a primit niciun răspuns.

7. Potrivit prevederilor pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 998 din 20 august 2003, anexa nr. 2, după completarea indicatorilor privind subiectul și obiectul impunerii, se efectuează calcularea impozitului funciar și pe bunurile imobiliare prin intermediul SIA SCITL. Impozitul funciar se calculează prin înmulțirea cotelor concrete stabilite la acest impozit de către autoritățile reprezentative ale administrației publice locale la aprobarea bugetului pentru anul respective, la suprafața terenului. La calcularea impozitului funciar pentru terenurile cu destinație agricolă este necesar să se țină cont de faptul că unele dintre aceste terenuri au indici cadastrali. Pentru terenurile respective, impozitul funciar se calculează ca fiind produs dintre cota concretă, suprafață și indicele cadastral. Respectiv pentru calcularea impozitului urma a fi înmulțită cota stabilită de autoritatea reprezentativă la suprafața terenului. Suprafața terenului fiind neschimbată din momentul de când a dobândit dreptul de proprietate asupra acestuia și anume de 0,0513 ha.

8. Drept urmare a numeroaselor solicitări adresate Primăriei mun. Bălți, i s-a eliberat suplimentar un aviz de plată a impozitului pentru bunurile imobile pentru anul 2020, conform căruia suma totală spre plată constituie 1 727 de lei. Astfel nu sunt clare raționamente Serviciului Fiscal de Stat privind menținerea hotărârii din 16 februarie 2021 de executare silită a obligației fiscale în suma de 2 860 de lei, dacă în avizul de plata suma impozitului este de 1 727,75 de lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

9. Prin hotărârea din 28 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea înaintată de Vadim Moruz. S-a anulat hotărârea Serviciului Fiscal de Stat seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021 și decizia Serviciului Fiscal de Stat nr.113 din 08 aprilie 2021. S-a încasat de la Serviciul Fiscal de Stat în beneficiul lui Vadim Moruz suma de 5 000 de lei, cu titlul de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

10. La 13 mai 2022, Serviciul Fiscal de Stat a depus apel nemotivat și la 17 august 2022-apelul motivat împotriva hotărârii din 28 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, prin care a solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

11. Prin decizia din 21 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Serviciul Fiscal de Stat și s-a menținut hotărârea din 28 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

12. Pentru a decide astfel, instanța de apel, generalizând revendicările reclamantului/intimat așa cum au fost susținute în cursul judecării litigiului, a considerat că instanța de fond just a constatat că acțiunea reclamantului este întemeiată, stabilind cert că actul contestat contravine prevederilor legale.

13. Cu privire la fondul cauzei, instanța de apel învederând prevederile art.225 alin.(1),(2) lit.a),b),c),d), art. 219 alin. (1), art. 63 alin. (1), art. 29 alin. (1), (2), (3) lit.a),b),c) din Codul administrativ, a reținut că la caz obiectul material al prezentei acțiuni de contencios administrativ îl constituie de fapt cerința reclamantului în circumstanțele expuse de anulare a hotărârii seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021 și a deciziei nr.113 din 08 aprilie 2021, ambele emise de Serviciul Fiscal de Stat.

14. În context instanța a citat prevederile art. 133 alin. (2), pct. (2), 29), art.134 alin.(1) pct.8), art. 136 pct.1), 2),4), 5),12) din Codul fiscal și rezultând din cele menționate, a notat că apelantul Serviciul Fiscal de Stat la emiterea hotărârii seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021, cât și în cadrul examinării cererii prealabile, nu și-a exercitat dreptul discreționar conform

scopului acordat de Codul fiscal, or potrivit materialelor cauzei, organul fiscal a dispus încasarea din contul lui Vadim Moruz a impozitului pentru un bun imobil care nu există în natură. Totodată, instanța de fond întemeiată a constatat că autoritatea publică competentă pentru calcularea și îndreptarea spre achitare a impozitului pe bunurile imobile era în cunoștință de cauză despre situația reală a construcției cu numărul cadastral xxxxx, fapt ce se confirmă prin extrasul din Registrul bunurilor imobile prezentat de către autoritatea pârâtă (f.d. 35). La caz, prin avizul de plată nr. 0300756237 din 13 aprilie 2019, s-a stabilit existența obligației fiscale pentru anul 2019 în privința bunurilor imobile: xxxxx și xxxxx, situate la adresa: mun. Bălți, str-la xxxxx, nr. xxxxx, în sumă totală de 228 de lei (f.d.12), fapt ce rezultă cert că apelantul a cunoscut despre faptul că bunul imobil cu număr cadastral xxxxx a fost demolat anterior datei emiterii acestui aviz.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

15. La 19 iulie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d. 204), Serviciul Fiscal de Stat a depus recurs nemotivat, iar la 16 august 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d. 213), a expediat recursul motivat împotriva deciziei din 21 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi decizii de respingere ca neîntemeiată a acțiunii în contencios administrativ.

16. În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală și neîntemeiată, emisă cu aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material și procedural.

17. Suplimentar a indicat că din Registrul Bunurilor imobile rezultă că intimatul deține în proprietate, bunuri imobile cu numerele cadastrale: xxxxx, xxxxx, xxxxx, situate la adresa: mun. Bălți, str-la xxxxx, nr. xxxxx, fiind înregistrate la 24 noiembrie 2004 și 19 iulie 2007. Astfel, la situația din 16 februarie 2021, intimatul înregistra restanță la obligațiile fiscale față de Bugetul Public Național în mărime de 2 860 de lei (obligație fiscală aferentă impozitului pe bunurile imobiliare, clasificarea economică 113240) generate din neachitarea în termenul stabilit de lege a impozitelor și taxelor, reflectată în „Contul curent generalizat” din Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat. Neonorarea de către intimat a obligațiilor conform cerințelor din art.8 alin.(2) lit. e) din Codul fiscal, privind achitarea la buget, la timp și integral a sumelor calculate ale impozitelor și taxelor, a dus la declanșarea executării silite a obligației fiscale în temeiul hotărârii din 16 februarie 2021, adusă la cunoștință în sensul art.129¹ alin. (1) din Codul fiscal, prin intermediul oficiului poștal la 24 februarie 2021.

18. Cu referire la prevederile art.156, art.280 alin.(1), lit. a) din Codul fiscal, recurentul analizând datele veridice expuse anterior care respectiv sunt anexate la dosar, cât și prevederile legale, a menționat că Vadim Moruz

este subiect al impunerii, iar bunurile vizate reprezintă obiect al impunerii impozitului pe bunurile imobiliare.

19. Totodată, citând art.281 alin.(4) din Codul fiscal, art.26 alin.(1) și art.38 alin.(1) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543 din 25 februarie 1998, precum și că în pct.7 din certificatul nr.11654 din 09 iunie 2021 privind demolarea clădirii, s-a menționat în mod expres că prezentul act este eliberat în scopul radierii înscrierii din registrul bunurilor imobile. Potrivit actului vizat eliberat la 09 iunie 2021 s-a constatat faptul demolării clădirii cu numărul cadastral xxxxx.

20. Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale în cadrul primăriilor este investit potrivit art.157 alin.(1) lit. a) din Codul fiscal, corespunzător domeniului de activitate stabilit la art.156 din Codul fiscal, cu dreptul de a efectua de sine stătător calcularea obligațiilor fiscale în raport cu plățile și contribuabilii administrați. Astfel, administrația publică locală, ținând cont de prevederile legale sus enunțate conform anexei nr.8 la decizia Consiliului mun. Bălți nr.10/1 din 23 decembrie 2019 a stabilit cota anuală în limita atribuțiilor prevăzute de lege în mărime de 0,2 % pentru anul 2020. Având în vedere cele menționate, conform datelor din Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat, la situația din 16 februarie 2021 intimatul înregistra la bugetul public național restanță în sumă totală de 2 860 de lei (ceea ce constituie plata de bază în sumă de 2 693,75 de lei și majorarea de întârziere în sumă de 166,25 de lei). Intimatul nu și-a onorat obligațiunea de a achita benevol în termen sumele calculate a impozitelor pe bunurile imobiliare. Direcția de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul Primăriei mun. Bălți este entitatea competentă pentru calcularea și emiterea avizului de plată corespunzător. În situația în care intimatul nu și-a onorat obligațiile conform cerințelor stipulate în art.8 alin. (2), lit. e) din Codul fiscal și avea o restanță față de buget pasibilă pentru executarea silită, la 16 februarie 2021 în privința acestuia a fost emisă hotărârea privind executarea silită a obligației fiscale, care a fost remisă cu scrisoarea de însoțire, prin intermediul poștei, la adresa intimatului, recepționate la 24 februarie 2021, conform avizului poștal nr. DS8000078853AR.

21. Recurentul a precizat că depunerea contestației la Serviciul Fiscal de Stat nu sistează executarea silită a obligației fiscale în conformitate cu prevederile Codului Fiscal, cu excepția comercializării bunurilor sechestrate. La 05 martie 2021 intimatul a contestat hotărârea din 16 februarie 2021 privind executarea silită, iar la 08 aprilie 2021 s-a examinat contestația. Conform datelor din Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat intimatul înregistra restanță față de Bugetul Public Național, întrucât până la 16 februarie 2021 în Sistemul Informațional al Serviciului Fiscal de Stat nu s-au înregistrat achitări la buget de către contribuabil, aferent impozitului pe bunurile imobiliare (clasificația economică 113240), iar intimatul nu a prezentat documente ce ar confirma achitarea impozitului la buget. Astfel, argumentele din contestație au fost declarative și nu a putut servi temei

pentru anularea hotărârii contestate, ceea ce a determinat respingerea contestației, iar în final intimatul a contestat actele emise în instanța de judecată.

22. Decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt emise prin interpretarea greșită a normelor de drept material ce reglementează obiectul prezentei acțiuni în contencios, bazate pe concluzii contrare circumstanțelor cauzei, cu aprecierea eronată a probelor.

23. Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți. Hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve într-o manieră certă, explicit sau implicit toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr.5 din 1984, adoptată de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce la cauză lipsește.

24. Prima instanță și instanța de apel nu au ținut cont de circumstanțele și normele de drept menționate. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța Hiro Balani vs Spania, hotărârea din 09 decembrie 1994; Lebedinschi vs Republica Moldova, hotărârea din 16 iunie 2015).

25. Serviciul Fiscal de Stat a solicitat atragerea în proces în calitate de terț a Direcției de colectare a impozitelor și taxelor locale a Primăriei mun. Bălți pentru a face claritate în privința corectitudinii calculului impozitului pe bunurile imobiliare, însă atât instanța de fond, cât și instanța de apel au respins cererea ca neîntemeiată.

26. Referitor la concluziile instanței de apel precum că statul nu poate să perceapă impozite din contul reclamantului/intimat, deoarece ultimul nu a beneficiat de atributele dreptului de proprietate asupra imobilului cu număr cadastral xxxxx, adică nu l-a posedat, nu l-a folosit și nu și-a realizat dreptul de dispoziție asupra lui, deoarece acesta nu există încă din 2005, recurentul a afirmat că potrivit informației prezentate de către Direcția de colectare a impozitelor și taxelor locale a Primăriei mun. Bălți, a fost efectuat recalculul impozitului pentru bunul imobil cu număr cadastral xxxxx, proprietarul căruia este Vadim Moruz, în luna august anul 2021, după recepționarea răspunsului oficial de la Agenția Servicii Publice privind stingerea obiectului impozabil și excluderea acestuia din programa „Cadastru Fiscal 2.0” (nr.11/02c-06/634 din 10 august 2021). Astfel, a considerat că poziția instanței este una distorsionată, or, nu ar fi logic argumentul instanței precum că Direcția de colectare a impozitelor și taxelor locale a Primăriei mun. Bălți cunoștea despre situația reală a construcției cu număr cadastral xxxxx, fapt

ce a fost confirmat prin excluderea acestuia din program la data de 10 august 2021. În rezultatul recalculului din 10 august 2021 creanța debitorului a fost micșorată cu 1 076,82 de lei, astfel este corectă suma indicată în hotărârea privind executarea silită a obligației fiscale din 16 februarie 2021 în mărime de 2 860 de lei.

27. Subsecvent a notat că în jurisprudența constatată a CtEDO (cauza Costin versus România, hotărârea din 26 mai 2005, cauza Străin versus România, hotărârea din 21 iulie 2005, cauza Petre versus România, hotărârea din 27 iulie 2006) s-a statuat că partea care a câștigat procesul nu va putea obține rambursarea unor cheltuieli decât în măsura în care se constată realitatea, necesitatea și caracterul lor rezonabil, or, dovada detaliată a acțiunilor efectuate de către avocat nu a fost prezentată.

28. Conform jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, instanța de judecată potrivit regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (cauza Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09 decembrie 1994 §27).

29. La 22 august 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului copia recursului depus, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, avizul de recepție, anexate la materialele dosarului (Vol.I, f.d.222-223).

30. Intimatul nu a făcut uz de dreptul procedural și nu a depus referință.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

31. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

32. Art. XI din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023:

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art.VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.

(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

33. Aceleași considerente de deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod.

Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

34. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție la examinarea recursului va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

35. Art. 244 din Codul administrativ:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

(2) Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

36. Art. 245 din Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

(2) Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

37. Art. 193 din Codul administrativ:

„(3) Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

(3¹) În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

38. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.245¹ alin.(1) lit.b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

39. Art. 194 din Codul administrativ:

„(2) În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

40. Art. 195 din Codul administrativ:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

41. Art. 219 din Codul administrativ:

„(1) Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

(2) Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

(3) Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.”

42. Art. 22 din Codul administrativ:

„(1) Autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

(2) Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii și faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, pînă la proba contrarie.”

43. Art. 248 din Codul administrativ:

„(1) În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: d) admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

44. Art.129 din Codul fiscal (inclusiv în redacția în anul 2020):

„6) *Obligație fiscală*– obligație a contribuabilului de a plăti la buget o anumită sumă ca impozit, taxă, prime de asigurare obligatorie de asistență medicală și contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii stabilite în cotă procentuală, majorare de întârziere (penalitate) și/sau amendă.

8) *Termen de stingere a obligației fiscale*– perioadă, stabilită conform legislației fiscale, în care trebuie să fie executată obligația fiscală, incluzând și ultima sa zi în orele de program ale Serviciului Fiscal de Stat. Dacă ultima zi a perioadei este una de odihnă, se va considera o ultimă zi prima zi lucrătoare care urmează după ziua de odihnă. În cazul prezentării dărilor de seamă în format electronic, ultima zi se consideră ziua deplină. În mod analogic se determină și termenele de executare a altor acțiuni prevăzute de legislația fiscală.

13) *Restanță*– sumă pe care contribuabilul era obligat să o plătească la buget ca impozit, taxă sau altă plată, dar pe care nu a plătit-o în termen, precum și suma majorării de întârziere (penalității) și/sau amenzii.[...].

14) *Executare silită a obligației fiscale*– acțiuni întreprinse de Serviciul Fiscal de Stat pentru perceperea forțată a restanței.”

45. Art. 281 din Codul fiscal:

„(1) Suma impozitului pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice care nu sînt înregistrate în calitate de întreprinzător se calculează anual pentru fiecare obiect al impunerii, pornindu-se de la baza impozabilă a bunurilor imobiliare, calculată conform situației de la 1 ianuarie a perioadei fiscale respective, de către serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale ale primăriilor. În cazul în care baza impozabilă este evaluată de către organele cadastrale teritoriale în cursul anului fiscal pînă la expedierea avizelor de plată, suma impozitului pe bunurile imobiliare pentru anul respectiv se calculează

pornindu-se de la valoarea estimată în scopul impozitării bunurilor imobiliare, înregistrată în cadastrul fiscal.

(1¹) Înștiințarea subiecților impunerii specificați la alin.(1) cu privire la suma impozitului pe bunurile imobiliare ce urmează a fi achitată se realizează de către serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale ale primăriilor, prin intermediul avizelor de plată a impozitului pe bunurile imobiliare.

(4) În cazul în care, după începerea perioadei fiscale, au apărut noi obiecte ale impunerii, impozitul pe bunurile imobiliare se calculează din momentul înregistrării de stat a drepturilor de proprietate sau din momentul stabilirii faptului exercitării de către subiectul impunerii a dreptului de posesie, de folosință și/sau de dispoziție asupra bunurilor imobiliare.

În cazul în care obiectul impunerii existent a fost lichidat, demolat sau distrus complet, impozitul pe bunurile imobiliare se calculează pînă la momentul radierii dreptului de proprietate asupra bunurilor imobiliare din registrul bunurilor imobile sau pînă la momentul încetării exercitării de către persoană a dreptului de posesie, de folosință și/sau de dispoziție asupra bunurilor imobiliare.”

46. Art. 278 din Codul fiscal:

„(1) Obiecte ale impunerii sînt bunurile imobiliare, inclusiv terenurile din intravilan sau din extravilan, clădirile, construcțiile, casele de locuit individuale, apartamentele și alte încăperi izolate, inclusiv bunurile imobiliare aflate la o etapă de finisare a construcției de 50% și mai mult, rămase nefinisate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție. Gradul de finalizare a construcției în scopul impozitării se determină de către experții tehnici în construcții sau de către agenții economici cu activități în domeniul expertizei tehnice, sau de către autoritatea administrației publice locale, în baza metodei stabilite de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul construcțiilor.

(2) Baza impozabilă a bunurilor imobiliare constituie valoarea estimată a acestor bunuri.”

47. Art. 38 din Legea cadastrul bunurilor imobile nr. 1543 din 25 februarie 1998:

„(1) Rectificarea unei înregistrări sau a unei înregistrări provizorii se face la cererea persoanei interesate, în temeiul declarației, autentificată notarial sau semnată în fața registratorului, a titularului dreptului ce urmează a fi radiat ori modificat sau în temeiul hotărârii judecătorești irevocabile. În cazul unei autorități publice, consimțământul pentru rectificare poate fi exprimat în adresarea scrisă a acesteia. Dacă, potrivit legislației, pentru rectificare este necesar și acordul altor persoane decât titularul dreptului ce urmează a fi rectificat, ca administratorul procesului de insolvență, executorul judecătoresc care a aplicat măsuri de asigurare, exprimarea acordului se face printr-o adresare scrisă.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

48. Referitor la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că instanța de apel a pronunțat dispozitivul deciziei la 21 iunie 2023. Prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.203, 212), la 22 iunie 2023 instanța de apel a notificat dispozitivul deciziei instanței de apel, iar la 28 iulie 2023 -decizia motivată. Astfel, recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat a fost declarat cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

49. Prin prisma art. 247 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece argumentele recursului sunt expuse cu suficientă claritate.

50. În cauza CtEDO, Covalenco v. Moldova nr. 72164/14, hotărârea definitivă din 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesară organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous v. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Göç, precitată, § 51; Miller, precitată, § 34 in fine; și Andersson v. Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea Fredin v. Suedia (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și Lundevall v. Suedia, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

51. Verificând legalitatea deciziei contestate în limita controlului judiciar în raport cu argumentele invocate în recurs coroborate cu normele de drept pertinente, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție considerând recursul admisibil, urmează a-l admite cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din motivele ce succed.

52. Prin acțiunea înaintată, reclamantul a solicitat anularea hotărârii seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021 și deciziei nr.113 din 08 aprilie 2021, iar pe parcursul examinării cauzei a solicitat inclusiv compensarea cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică în mărime de 5 000 de lei.

53. Prima instanța judecând cauza în fond, prin hotărârea din 28 aprilie 2022, a admis acțiunea înaintată de Vadim Moruz și a anulat hotărârea Serviciului Fiscal de Stat seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021 și decizia Serviciului Fiscal de Stat nr.113 din 08 aprilie 2021. A încasat de la Serviciul Fiscal de Stat în beneficiul lui Vadim Moruz suma de 5 000 de lei, cu titlul de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică (f.d.131,141-144).

54. Instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, prin decizia din 21 iunie 2023, a respins apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat și a menținut hotărârea primei instanțe (f.d.192-202).

55. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează în contextul circumstanțelor de fapt reliefate la caz, reține că prin hotărârea seria AH nr. 0028766 din 16 februarie 2021 a Serviciului Fiscal de Stat, DGAFSA, privind executarea silită a obligației fiscale a contribuabilului, s-a stabilit că obligația de plată a lui Vadim Moruz la situația din 16 februarie

2021 constituia în total suma de 2 860 de lei (f.d.7). Vadim Moruz realizând dreptul de contestare a acesteia (f.d.8) și urmare a examinării contestații înaintate, prin decizia nr. 113 din 08 aprilie 2021 a Serviciul Fiscal de Stat, s-a respins contestația depusă și s-a menținut hotărârea seria AH nr. 0028766 din 16 februarie 2021 (f.d.9).

56. Aici urmează a fi precizat că emiterea actelor enunțate, conform poziției Serviciul Fiscal de Stat a fost determinată de admiterea restanței față de Bugetul Public Național în sumă de 2 860 de lei la plată impozitului pe bunurile imobiliare pentru anul 2020 de către Vadim Moruz din mun. Bălți, str-la xxxxx, nr.xxxxx.

57. Conform poziției reclamantului, ultimul nu a achitat impozitul pentru bunurile imobiliare, deoarece a pierdut avizul de plată, motiv pentru care s-a adresat de a-i fi eliberat un aviz suplimentar. Totodată, a specificat că suma pretinsă de către Serviciul Fiscal de Stat în mărime de 2 860 de lei cu titlu de impozit pentru bunurile imobiliare este calculată eronat, în contextul în care pentru anul precedent suma nu a fost calculată pentru construcția demolată, însă doar pentru două bunuri imobile existente.

58. Totodată, conform avizului întocmit la 03 august 2020, eliberat reclamantului suplimentar, suma ce urma a fi achitată constituia 1 727, 75 de lei, fiind incluse imobilele identificate cu numerele cadastrale: xxxxx,xxxxx, xxxxx (f.d.13).

59. În atare circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că instanțele ierarhic inferioare au anulat integral hotărârea privind executarea silită a obligației fiscale și decizia pe marginea contestației lui Vadim Moruz, emise de către Serviciul Fiscal de Stat, ignorând faptul că se invocă inexistența doar a unui bun imobil dintre cele trei reflectate.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că instanța de apel a reținut că organul fiscal a dispus încasarea din contul lui Vadim Moruz a impozitului pentru un bun imobil care nu există în natură. Totodată, a notat că instanța de fond întemeiat a constatat că autoritatea publică competentă pentru calcularea și îndreptarea spre achitare a impozitului pe bunurile imobile era în cunoștință de cauză despre situația reală a construcției cu numărul cadastral xxxxx, fapt ce se confirmă prin extrasul din Registrul bunurilor imobile prezentat de către autoritatea pârâtă (f.d. 35). A menționat că, statul nu poate să perceapă impozite din contul reclamantului/intimat, deoarece ultimul nu a beneficiat de attributele dreptului de proprietate asupra imobilului cu număr cadastral xxxxx, adică nu l-a posedat, nu l-a folosit și nu și-a realizat dreptul de dispoziție asupra lui, deoarece acesta nu există încă din anul 2005.

61. La acest capitol, instanța de recurs notează că deși instanțele ierarhic inferioare în esență nu neagă obligația de plată a impozitelor pentru două

bunuri imobile cu numerele cadastrale: xxxxx, xxxxx, însă în final actele contestate sunt anulate integral, fără nicio argumentare în acest sens.

62. Mai mult, instanța de apel în motivarea deciziei a indicat despre faptul că prin avizul pentru anul 2019 s-a stabilit existența obligației fiscale pentru bunurile imobile: xxxxx, xxxxx, la adresa indicată, însă nu reflectă raționamentele ce au determinat casarea integrală a actelor contestate, deși, în esență, recunoaște obligația fiscală a reclamantului pentru bunurile imobile: xxxxx, xxxxx, cu excepția aceluia pretins a fi demolat în anul 2005.

63. De altfel, chiar avizul de plată pretins a fi eliberat suplimentar la cererea reclamantului, prezentat pentru suma de 1 727,75 de lei, reflectă toate trei imobile, inclusiv imobilul pretins a fi demolat din anul 2005, aviz necontestat de către Vadim Moruz.

64. De asemenea, instanța de apel constatând că autoritatea competentă pentru calcularea și îndreptarea spre achitare a impozitului pentru bunurile imobile cunoștea despre situația reală a construcției cu număr cadastral xxxxx, făcând referire la extrasul din Registrul bunurilor imobile anexat de pârât, în care aceasta lipsește (f.d.35), însă nu a verificat când s-a efectuat această rectificare, în situația în care extrasul menționat este datat cu 13 iunie 2021 (f.d.35-38).

65. Or conform certificatului privind demolarea clădirii nr.11654 din 09 iunie 2021, Agenția Servicii Publice, Departamentul cadastru, Serviciul cadastral teritorial Bălți, la pct. 2, pct. 6, la adresa din mun. Bălți, str-la xxxxx, nr.xxxxx, a constatat că bunul imobil cu număr cadastral xxxxx nu există, este demolat, iar în pct. 7 al certificatului este menționat expres că este eliberat în scopul radierei din registrul electronic al bunurilor imobile (f.d.67).

66. Totodată, Agenția Servicii Publice, Departamentul cadastru, Serviciul cadastral teritorial Bălți, prin răspunsul datat cu 10 august 2021, comunică destinatarului că în cazul bunurilor imobile din mun. Bălți, str-la xxxxx, nr.xxxxx, inspectarea a fost efectuată la 29 august 2005, fiind constatată demolarea construcției vechi xxxxx, înscrise în registrul bunurilor imobile și edificarea unor noi construcții (f.d.122).

67. În atare circumstanțe, instanța de apel avea obligația de a elucida aspectul ce vizează anul demolării construcției și efectuarea rectificărilor în registrul bunurilor imobile, în condițiile în care construcția pretinsă a fi demolată era inclusă în avizul de plată eliberat suplimentar reclamantului la 03 august 2020 (f.d.13)

68. De altfel, în contextul prevederilor art. 38 din Legea nr.1543/1998, citate supra, rectificarea/radierea în registrul bunurilor imobile se face la cererea titularului dreptului ce urmează a fi radiat.

69. Drept urmare, instanțele ierarhic inferioare anulând integral hotărârea și decizia Serviciul Fiscal de Stat, a ignorat aceste aspecte sau cel puțin nu a

analizat obligația/dreptul reclamantului prin prisma prevederilor legale ce vizează rectificarea registrului bunurilor imobile la cererea titularului de drept, în situația în care chiar avizul de plată eliberat suplimentar a fost pentru trei bunuri imobile, inclusiv pentru cel pretins a fi demolat în anul 2005. Respectiv, nu sunt înțelese raționamentele instanței ce au dus la anularea actelor administrative contestate integral și nu doar în latura bunului a cărui existență se contestă, bun pretins a fi demolat până la eliberarea avizului de plată

70. În altă ordine de idei, conform art. 156 alin.(1) din Codul fiscal, în cadrul primăriilor funcționează serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale cu atribuții de administrare a impozitelor și taxelor, iar în temeiul art. 157 alin.(1) lit.a) din Codul fiscal, serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale este investit, corespunzător domeniului de activitate stabilit la art.156, cu dreptul de a efectua de sine stătător: a) calcularea obligațiilor fiscale în raport cu plățile și contribuabilii administrați. Mai mult că, art. 280 alin.(1) lit.a) din Codul fiscal (cotele impozitului) prevede că cota concretă se stabilește anual de către autoritatea reprezentativă și deliberativă a administrației publice locale. Subsecvent, calculul cuantumului impozitului stabilit pentru anul 2020 pentru bunurile imobile, pretins a fi mai mare în raport cu cel pentru anul 2019, nu poate fi pus pe seama Serviciului Fiscal de Stat, or, informația cu soldurile înregistrate este transmisă ultimului pentru introducerea în sistemul informațional de către Direcția de colectare a impozitelor și taxelor locale.

71. Instanțele ierarhic inferioare nu au analizat în nici un mod faptul că însuși reclamantul a menționat despre neachitarea impozitului în termen, deoarece a pierdut avizul de plată, iar neachitarea în termen a impozitului în virtutea legii duce la calcularea majorărilor de întârziere.

72. Drept urmare, la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează a elucida circumstanțele conturate supra, în măsura în care poate fi imputată Serviciului Fiscal de Stat includerea în avizul de plată pentru anul 2020 a impozitului pentru bunurile imobiliare a unei construcții pretinse a fi demolate încă în anul 2005, în situația în care reclamantul nu a cerut rectificarea datelor din registrul bunurilor imobile în privința acestuia, având în vedere eliberarea unui astfel de certificat doar în anul 2021, circumstanță reliefată supra, iar calculul obligațiilor fiscale revine serviciului de colectare a impozitelor și taxelor locale care activează în cadrul primăriei locale, precum și anularea integrală a actelor emise de pârât vizează bunuri imobile a căror existență nu a fost contestată.

73. Coroborând circumstanțele reliefate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție în situația în care această eroare nu poate fi corectată în ordine de recurs, admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

74. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 248 alin.(1) lit.d) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat.

Casează integral decizia din 21 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Moruz împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la anularea hotărârii seria AH nr.0028766 din 16 februarie 2021, deciziei nr.113 din 08 aprilie 2021 și compensarea cheltuielilor de judecată și trimite cauza spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni